

EGYENLŐTLENSÉG, SZEGÉNYSÉG |

AZ EGYENLŐTLENSÉG ÉS A SZEGÉNYSÉG FOGALMA

- Egyenlőtlenség = egyének és családok helyzete a társadalomban nagy különbségeket mutat (különböző dimenziókban, pl. jövedelem, vagyon, munkakörülmények, lakásviszonyok, műveltség, egészségi állapot, stb.)
 - egyenlőség
 - esélyegyenlőség (=pozícióba való bejutás különbségei)
 - méltányosság
 - igazságosság
- Szegénység = elsősorban az alacsony jövedelemből és az ebből adódó hátrányok → abszolút (tartósan a létminimum alatt), illetve relatív (átlagos alatt + szubjektív)
 - depriváció (=valamitől megfosztottság)
 - hátrányos helyzet

VIZSGÁLATI MÓDSZEREK

1. Háztartásijövedelem felvétel – tavasszal előző év jövedelmének összeírása; 0,5%-os reprezentatív minta; 1963-87 KSH
2. Háztartáspanel- felvétel – folyamatok mérése; ugyanaz a 2000 háztartás; 1992-1997 TÁRKI + BKE, 1998-tól Háztartás Monitor
3. Létminimum számítás – elemi létfeltételekhez szükséges minimális összeg, avagy szegénységi küszöb; módszertani problémák (súlyozás); 1968-2014 KSH
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/letmin/letmin14.pdf>
4. Jövedelmi decilisek (tizedek) – különbségek mérése; jövedelmi olló

ELMÉLETEK

- Társadalomfilozófiai kérdés: elfogadhatók-e az egyenlőtlenségek?
 - szociáldarwinizmus
 - libertariánusok
 - marxizmus
- Egyenlőtlenségek a történelemben
- Az egyenlőtlenségek és a szegénység okai
 - biológiai adottságok
 - iskolai végzettség
 - rossz testi-lelki állapot
 - egyszülős családok
 - életciklus jelenség

MAGYARORSZÁGI HELYZET

- 1945 előtt a „három millió koldus országa”
- A „gulyás kommunizmus” idején mérsékelt szegénység - 10% körül.
- A depriváció 6 dimenziója (Bokor Ágnes) – munkában 13%, érdekérvényesítésben 12%, lakáskörülményekben 14%, anyagi helyzetben 17%, életstílusban 13%, betegség miatt 9%.
- A rendszerváltás után fokozódó szegénység – 1989. 15%, 1993. 25%, 1996. 35-40%
- A jövedelmi egyenlőtlenségek is jelentősen nőttek – 1987. 4,5X, 2003. 7,2X a két szélső decilis között

MAGYARORSZÁGI HELYZET

- Laekeni-indikátorok – a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben elért fejlődés mérésére + összehasonlíthatóságot eredményez:
 - a mediánjövedelem 60%-a alatt – EU 17% (85 millió fő)
 - mi a középmezőnyben - 12%
 - kockázatok: gyerek (20%), nő, egyszülős család, cigány
- EU-SILC – változó életkörülmények vizsgálat 10 dimenzióban
- Ma: 3,5 millió ember; fél millió mélyszegény
- AZ EU-ban 8,8% a súlyos depriváció – üdülésben 66%, fűtésben 12%, húsfogyasztásban 29%, váratlan kiadásban 74%, számla elmaradásban 23%